

דרשות הר"ן סוף הדרוש התמישי

נדרים פו

**עניין: נדרה אשתו
 וסבור שנדרה בתו**

ואם תקשה ותאמר: אם כן*²⁰⁷, איך תועיל הברכה ליעקב, ולמה אמר יצחק לעשו: "הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ... ולכה אפוא מה אעשה בני"²⁰⁸, ואיך שמו גביר, אחרי שהוא נתכוון לתת הכל לעשו, הרי שנינו²⁰⁹ לעניין "נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו, נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו" וכו': "הרי זה יחזור ויתיר"²¹⁰, כי הדברים שייאמרו לאיש אחד בחזקת אחר לא יועילו כלום, וכיוון שכן, למה אמר יצחק: "ולכה אפוא מה אעשה בני", ומדוע לא עָרַעַר עשו על הברכה עד שלא אמר אלא: "הברכה אחת היא לך אבי"²¹¹, היה לו לומר: הברכה ההיא בטעות היתה ולא תועיל אליו, תנה לי.

והתשובה בזה: כי הנביא אינו פועל בנבואה כלל מצד בחירת עצמו בנבואה לא בעניינה ולא במלותיה, אבל* הוא כלי לבד אליה*, כמו מראה הזכוכית* שתאיר כפי השיעור שייראה בה מן השמש*, ויבואהו רוח ה' יתברך עם מלות מסודרות מוגבלות, לא שהנביא יעשה מלות לכוונה אשר השיג*. הוא מה שאמר דוד ע"ה: "רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני"²¹², אמר: כי הדיבור ההוא יבואנו²¹³ ברוח ה' יתברך, ולא כוונת העניין לבד ושהוא יחדש המלות הנמשכות לכוונה, אבל* גם המלות הונחו מאת ה' על לשוני, אין לו בהן בחירה כלל, אבל* הוא כלי לבד, ייראה בו אור הנבואה ויישמעו ממנו מלות הדיבור האלוהי.

וזה היה עניין יצחק עם יעקב. כי אילו היה יצחק נותן הברכות מצד עצמו, אין ספק שלא יועילו לו ליעקב בעניין הזה, ושיהיה*²¹⁴ מקום לעשו לערער עליהן*, אבל כל אלו הברכות נאמרו ברוח אלוהי, ויצחק היה כלי לרוח ההוא ולדיבור האלוהי, ולא היתה כוונתו ולא מלותיו ברשות עצמו כלל, אבל* עניינו לדיבור האלוהי כיחם (החוצצת) [החוצרות]²¹⁵ לקול האדם*, ולכן לא ייגרע מערך הברכות כלל בהיות כוונת יצחק לברך עשו, כי אין הברכות חלות מפני כוונת יצחק בהן, אבל יחול²¹⁶ הרוח בו* לברך מי שהיה לפניו ובין ידיו. והעניין הזה שוה לדברים הטבעיים, כי כמו שמי שחושב לזרוע חיטה, והשעורה בידו, תצמח השעורה²¹⁷, כאילו היתה כוונת הזורע אליה*, מפני שאין לאדם יכולת על העניין הטבעי הזה, כן אין לנביא על נבואתו יכולת כלל, אבל* הוא אליה כלי לבד.

והוא מה שאמר יצחק לעשו: "ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"²¹⁸, ואמרו "גם ברוך יהיה" אין פירושו שיחזור ויקיים הברכה ליעקב*, כי אם כן, היה לעשו בזה תרעומת רב על אביו²¹⁹, ולא התרעם מזה כלל*, אבל ראינו שאמר לו יצחק: "ולכה אפוא מה אעשה בני"²²⁰, כאילו אמר לו: אילו²²¹ הייתי יכול למלאות שאלתך הייתי עושה זה בחפץ מלא, ואחרי אשר חרד חרדה גדולה מאוד²²², איך קיים הברכה תוך כדי דיבור ואמר: "גם ברוך יהיה"²²³. אבל פירושו: "ואברכהו" שלא מדעתי, ועם כל זה "ברוך יהיה*", כי הברכה אינה ברשותי, אבל* כפי הרוח אשר עליו, ולכן, על כורחי ברוך יהיה כי הברכה אינה ברשותי. ואמר "גם" להרבות החרדה*, כלומר: מי הוא זה אשר סיבב שאברכהו